

br. dr. Metod Benedik

OBELEŽJE PASIJONA V LOKI 24. MAJA 2021⁴²

Pater Ferdinand iz Ljubljane, v letih 1721–1726 službeno redni pridigar v škofjeloškem samostanu (njegove pridige so ohranjene v samostanskem arhivu), je na veliki petek, 3. aprila 1722 popoldne zbrano množico nagovoril z ognjevito pridigo, uvodom v pasijonsko procesijo, ki jo je potem vodil p. Romuald, že nekaj let magister processionis. Pater Ferdinand je bil pred prihodom v Loko voditelj pasijonske procesije v Ljubljani in zato pri pripravi izvrsten pomočnik patru Romualdu.

Takole je klical: *»Zavoljo tebe je umrl tvoj največji dobrotnik, sam veliki Sin božji; zaradi njegove smrti žalujejo vse stvari. Zavoljo tebe in mene je ves ranjen moral umreti, zavoljo tvojega in mojega zveličanja je izdihnil dušo. Ko ga vidiš tako izranjenega in mrtvega, jaz ne verjamem, da bi ti imel tako trdo srce, da ne bi vsaj ene solze prelil zaradi nedolžne smrti Kristusove in zaradi svojih grehov, ki so bil vzrok, da je božji Sin moral umreti.«*



Kulturna prireditev *Angelski dih* se je odvila v atriju župnišča. Foto mag. Aleksander Igličar.

⁴² Govor br. dr. Benedika ob odkritju obeležja.

Sledi značilna poteza baročnega pridigarja: v roke vzame razpelo in zakliče zbrani množici: »Poglej torej ta sveti križ, poglej svojega ranjenega in krvavega Kristusa. Poglej, na tem križu zavoljo tebe in tvojih grehov, zavoljo tvojega zveličanja mrtvega Jezusa, poglej njegovo sveto glavo vso razbodeno, njegovo sveto obličje vse krvavo in zapljuvano, njegove svete roke in noge s temi železnimi žebli pribite, njegovo sveto srce ranjeno in prebodeno.«

Ta pridigarjev klic se kot refren v različnih oblikah ponavlja skozi celotno pasijonsko procesijo.

V Peti podobi (Krvavi pot) angel pravi: *»Ah človek, prov tojga Odrešenika pomisli ter negovi krvavi pot k tojmo srcu pertisni.«*

V Šesti podobi (Bičanje) množici, ki spremlja Kristusa na njegovi poti, angel govori: *»Poglej, kaj tojga Odrešenika košta toja dušica; spovni na njegov gajžlajne, koku se on vica.«*

Tudi v Sedmi podobi, ko Jezusu na glavo pribijejo iz trnja spleteno krono, angel spodbuja: *»Oh grešnik, spremisli tojih grehov ostudnost ter poglej na tojga Odrešenika pohlevnost.«*

Ob teh klicih angelov lahko hitro zaznamo, da se nenehno soočata dva poudarka: pred seboj imamo človeka, ki v svoji slabotnosti tako hitro podlega pritiskom hudobnega duha, ter imamo Kristusa, ki bo s svojim trpljenjem in smrtjo na križu odrešil človeka. Ob tem pa še nenehni povezovalni element: spodbuda človeku, naj se ozira na Kristusa, katerega trpljenje je odrešujoče, človeka dviga iz njegove nebogljenosti in mu daje oporo za popboljšanje. Podobe trpljenja spremljajo številni spokorniki, ki pričajo, da jih je Odrešenikova ljubezen nagnila k pokori in popboljšanju, zato s svojim zgledom vabijo k spreobrnjenju.

Skozi cel pasijon slišimo torej klice, ki se kot refren v različnih oblikah ponavlja v procesiji. Pravzaprav smo že v Prvi podobi (Raj) slišali angela, ki nosi simbolično Kristusovo suknjo: *»O grešnik, pogledaj to ti tudi, jeno se skuzi to k sveti pokuri obudi.«*

Marsikdo, ki danes posluša besedilo pasijona, morda celo dobrohotno priki-ma: ti klici, ta vabila za čas pred 300 leti niso nič posebnega, v baročnem okolju so popolnoma razumljiva, sprejemljiva. Kaj pa danes, v 21. stoletju? Kako zvenijo današnjemu človeku?

Pater Romuald je brez slehernega sprenevedanja spregovoril o grehu in njegovih posledicah na način, primeren njegovem času. Danes, ko marsikdo sebe tolaži s frazo, da greha ni in topoumno pojasnjuje, da je to srednjeveška miselnost, bi Romuald gotovo s pravo pasijonsko ostrino poudaril, da so na primer pehanje človeka v revščino, goljufivo kopičenje bogastva na račun slabo plačanih delavcev, brezbriznost za stiske mladih ljudi, brezčutnost do ostarelega človeka,

nevoščljivost in ubijajoče obrekovanje ter podobno ne le greh, ampak vnebovpijoči grehi – ki nas v naši samostojni Sloveniji še kako tepejo. Zato v prizorih Kristusovega trpljenja neutrudno vabi človeka – svojega in našega časa – k pokori in poboljšanju, v drugačno, človeka dostojnejše življenje.

Iz tega tudi jasno izhaja, da Škofjeloški pasijon, Processio locopolitana, nikaor ni zgolj zgodba o trpljenju, še manj njegovega povelečevanja, ampak skuša prepričati človeka, da sta Jezusovo in človekovo trpljenje pot v notranjo osvobojenost, v odrešenje. Pot torej, nemalokrat kamnita in strma, ki ima jasen cilj.

Kako zgovorne so besede, ki jih v Deseti podobi (Kristus na križu) spregovori prisproda Evrope: *»Jest sem skozi martre toje vzel odrešene moje / zato k ene hvale današn dan moje srce tebi volno čez dam. / Prosim skuz tojo martro jeno sveto kri / moje podložne pod tojo brambo skrij / de bodo tebe iz srca lubili / jeno enkrat te nebesa zaslužili.«*

Tako smo spet pri našem osrednjem vzkliku: *»Ah človek, prov tojga Odrešenika pomisli.«*, ki povzema delo Odrešenika in človeka na poti odrešenja, katerega cilj je vstajenje, Odrešenikovo in človekovo.

Mar te povzemajoče misli ne izraža najprimerneje prav velikonočna hvalnica Aleluja?



Andreja Ravnihar Megušar in Aleksander Igličar, člana razširjenega predsedstva združenja Europassion, s Stauto združenja pred pasijonskim obeležjem. Foto mag. Aleksander Igličar.